HELSINGIN KAUPUNGIN PELASTUSLAITOKSEN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEEN EDUSKUNNALLE LAEIKSI TERVEYDENHUOLTOLAIN JA SOSIAALIHUOLTOLAIN MUUTTAMISESTA

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt pelastuslaitokselta lausuntoa hallituksen esitykseen laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta (HE 224/2016 vp).

Helsingin pelastuslaitos toteaa lausuntonaan seuraavaa:

40 §. Ensihoitopalvelun sisältö

Lakiesityksen 40 §:ään lisättäisiin äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan hoidon tarpeen arviointi, joka on muodostunut ensihoitopalvelun aivan keskeiseksi tehtäväksi. Kun merkittävä osa potilaista pystytään arvioimaan ja hoitamaan tapahtumapaikalla, ei potilasta ole tarpeen kuljettaa ensihoitoyksikön toimesta terveydenhuollon toimintayksikköön hoidon arviointia tai hoitoa varten.

Edelleen esityksessä todetaan, että ensihoidolla ja muilla kentälle viedyillä palveluilla voidaan vähentää yhteispäivystysten käyttöä ja siten vaikuttaa vuodeosastohoitoon joutumiseen ja sen mukana tuomiin kustannuksiin.

Helsingin pelastuslaitos toteaa, että ensihoitopalvelun ensisijaisena tavoitteena on potilaan terveyden ja turvallisuuden varmistaminen. Helsingin pelastuslaitoksella yli 40% hälytyksistä johtaa siihen, että potilasta ei kuljeteta jatkohoitopaikkaan tutkimisen ja hoitamisen jälkeen. Ensihoitopotilaiden keski-ikä kasvaa jatkuvasti ja Helsingin ensihoitopalvelussa yli 65-vuotiaiden osuus on jo yli 40%. Potilaan tilan tarkemmat selvittelyt päivystysyksikössä ovat hyvin usein perusteltuja ja välttämättömiä (mm. monisairaat vanhukset). Kentällä tapahtuva potilaan hoidon tarpeen arviointi lisää ensihoitotapahtumaan kuluvaa aikaa ja kasvattaa siten ensihoitopalvelun resurssitarpeita. Näin on erityisesti tiiviisti rakennetussa kaupunkiympäristössä, jossa kuljetusmatkat ovat lyhyitä.

Pelastuslaitos on huolissaan, että esityksessä pyritään vähentämään yhteispäivystysten käyttöä ja sen johdosta vähentämään kustannuksia. Pelastuslaitoksen mielestä kuljettamatta jättämispäätöksiä ei voida lisätä oleellisesti ilman potilaiden terveyden ja hengen vaarantumista. Saman huolen on lausunut myös Valvira 10.11.2016 Dnro 6592/00.04.00.02/2016.

Ensihoitopalvelun tehtävämäärissä on tapahtunut viiden viimeisen vuoden aikana merkittävä lisääntyminen, johon ei ole yhtä selittävää tekijää. Tehtävämäärien lisääntymiseen ovat vaikuttaneet ainakin hätäkeskusuudistus sekä alueellisesti to-

PL 112, 00099 Helsingin kaupunki ■ puh. (09) 310 1651
PB 112, 00099 Helsingfors stad ■ tel. (09) 310 1651

Helsingfors stads räddningsverk
Helsinki City Rescue Department

teutettu hoitolaitosten vuodepaikkojen purkaminen. Tähän liittyy siirtyminen tehostettuun hoitoon ja hoivaan potilaiden kotona, erityisesti ikääntyneiden ja kroonisesti sairaiden potilasryhmien osalta. Tämä on myös johtanut siihen, että entistä suurempi osa ensihoitopalvelun tehtävistä suuntautuu hoiva- ja hoitolaitoksiin.

Pelastuslaitos esittää, että kotihoidon ja hoitolaitosten henkilöstön ammattitaitoa toimia akuuttitilanteissa sekä kykyä tehdä hoidon tarpeen arviointia lisätään. Tällä tavoin turvataan kaupunkimaisessa ympäristössä toimivan ensihoitopalvelun kyky suoriutua nykyisillä resursseilla sen perustehtävästä eli kiireellisestä ensihoidosta.

Hoidon tarpeen arviointia ei tule siirtää ensisijaisesti akuutteihin tapauksiin tarkoitetun ensihoitopalvelun tehtäväksi, vaan se pitää tehdä yhteistyössä eri toimijoiden (esim. kotisairaanhoito) kanssa, joilla pitäisi olla parempi tieto potilaan hoitohistoriasta. Kotiin vietävissä palveluissa pitää huomioida alueelliset erot tehtävämäärissä ja tehtäväsidonnaisuuksissa. Kaupunkimaisissa ensihoitojärjestelmissä tehtävämäärät ovat yleensä suuria ja kotiin vietävät palvelut vievät merkittävästi enemmän aikaa kuin normaali perinteinen ensihoitotehtävä. Kotiin vietävien palveluiden toteuttaminen ja lisääminen paikoissa, joissa tehtävämäärät ovat suuret, ei onnistu ilman merkittävää lisäresurssointia ensihoitoon.

Pelastuslaitos toteaa lisäksi, että merkittävän osan ensihoitotyöstä tekevät pelastajatutkinnon suorittaneet pelastajat. Esimerkiksi Helsingissä 95 % potilaista hoidetaan heidän toimestaan ja hoitotulokset ovat kansainvälisesti vertaillen erittäin korkeatasoisia ja kustannustehokkaita. Pelastajien käyttö ensihoitotehtävissä mahdollistaa lisäksi kustannustehokkaan pelastus- ja ensihoitojärjestelmän ylläpidon ja resurseiltaan ylivoimaisen ensihoitovalmiuden suuronnettomuustilanteissa.

Ensihoitoasetuksessa määritellään, että perustason ensihoidon yksikössä ainakin toisen ensihoitajan on oltava terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö, jolla on ensihoitoon suuntautuva koulutus ja toinen pelastajatutkinnon taikka sitä vastaavan aikaisemman tutkinnon suorittanut henkilö. Siirtymäsäännöksessä todetaan lisäksi, että henkilöt jotka ovat ensihoitoasetuksen voimaan tullessa suorittaneet pelastajatutkinnon ja ovat toimineet säännöllisesti perustason ensihoidon tehtävissä, voivat kahdestaan muodostaa perustason ensihoidon yksikön henkilöstön.

Pelastuslaitos pitääkin tärkeänä, että terveydenhuoltolain muutoksilla ei heikennetä myös aikaisemmin valmistuneille pelastajille nykyisessä ensihoitoasetuksessa ja sen siirtymäsäännöksissä annettua asemaa ensihoitopalvelun henkilöresurssin runkona.

PL 112, 00099 Helsingin kaupunki ■ puh. (09) 310 1651
PB 112, 00099 Helsingfors stad ■ tel. (09) 310 1651

Helsingfors stads räddningsverk
Helsinki City Rescue Department

46 §. Ensihoitokeskus

Lakiesityksen 46 §:n osalta 1 momentin 6 kohdassa säädettäisiin ensihoitokeskuksen tehtäväksi yhdessä muiden erityisvastuualueiden ensihoitokeskusten kanssa valmistella ja yhteen sovittaa ensihoitopalvelun toimintaa koskevat lääketieteelliset hoito-ohjeet ja muut ensihoitopalvelua koskevat valtakunnalliset ohjeet. Säännöksellä halutaan vahvistaa ensihoitokeskusten tehtävää toiminnan yhdenmukaistamisessa valtakunnallisesti ja toiminnan yhdenmukaista lääketieteellistä johtamista.

Pelastuslaitos toteaa lausuntonaan, että ensihoitopalvelulle annettavat lääketieteelliset hoito-ohjeet tulee säilyttää eritysvastuualuekohtaisina sen sijaan, että ne olisivat valtakunnalliset. Päivystysyksiköiden olosuhteet ja toimintamallit vaihtelevat ympäri maata eikä ensihoidon hoito-ohjeita voida yhtenäistää ennen kuin koko hoitoketjun hoito-ohjeet, lääkkeet ym. on yhtenäistetty päivystysyksiköt mukaan lukien. Ohjeistus ei myöskään voi perustua oppikirjoihin tai oppaisiin, koska niiden päivittäminen tapahtuu aivan liian hitaasti verrattuna ensihoidon dynaamiseen tarpeeseen.

Tietojärjestelmien pitää antaa tukea ensihoidon toteutamiselle ja seurannalle. Ne pitää rakentaa siten, että ne mahdollistavat alueellisten hoito-ohjeiden käytön.

Simo Weckstén
Pelastuskomentaja

PL 112, 00099 Helsingin kaupunki ■ puh. (09) 310 1651
PB 112, 00099 Helsingfors stad ■ tel. (09) 310 1651

Helsingfors stads räddningsverk
Helsinki City Rescue Department